

01 | ÎNDEMN LA SIMPLITATE

Omul, prin natura și condiția lui, a purtat dealungul vremurilor o luptă dureroasă și continuă pentru câștigarea unui prisos de bine. În epoca modernă și contemporană acest bine a fost văzut sub forma civilizației și a progresului. Singur sau în colectivitate omul s'a străduit în acest sens.

Judecat în roadele sale, astăzi după o îndelungă experimentare, progresul continuu s'a dovedit pe cât de înșelător, pe atât de dăunător. Omul modern a avut o mare sete de mai bine, dar nu s'a aplecat îndeajuns asupra condiției și sensului acestui bine. El a confundat binele cu dorința și plăcerea, l-a confundat cu apetitul. Punctul luminos, creator și unificator a lipsit. Lumea modernă s'a încrezut prea mult în calitatea naturală a omului, s'a încrezut mai mult decât era necesar în civilizație și progres și nu a bănuțit ce anume înseamnă acestea în împlinirea unui destin uman superior; drumurile s'au deosebit, pentru că deosebite erau idealurile.

Civilizația epocii moderne a cultivat o seamă de tendințe și aspirații care nu întotdeauna au satisfăcut dezvoltarea omului pe căile ce îi erau proprii și definitorii; această civilizație i-a creat continuu tot alte nevoi, tot alte bunuri care trebuia să-l satisfacă; dar la cele satisfăcute apar mereu altele care fac cursă la nesfârșit.

Se spune că viața omului de azi este complexă, că totul merge către o diversificare a condițiilor și mijloacelor, integrându-se acestei diversificări însăși problema scopurilor. Să încercăm o lămurire a lucrurilor.

Starea omului de azi nu înseamnă complexitate, ci com-

plicație; și aceasta vine din lupta ce se dă pentru cucerirea sectorului material care a devenit scop în sine și, într'un anume fel, singura cale a salvării omului. Continua creștere a nevoilor materiale, dezvoltarea lor fără limită a pus omul la dispoziția unor factori exteriori care i-au ridicat libertatea și i-au făcut imposibilă realizarea pe plan interior a unei ordini morale (caracterul) și spirituale, dimensiune definitorie și păstrătoare a demnității umane. Cuceririle materiale ca scop suprem au pus omul sub povara unor date secundare naturii sale și l-au scos din destinul său spiritual care îi ordona lumea și viața către împlinire.

Educația, ea însăși a fost făcută în raport cu unele valori la modă de natură mai mult materială sau socială. Omul a avut continuu o sete de a progresa, dar unde și în ce fel? Aici încep deosebiri. Omul de azi luptă și el să câștige mai mult bine, dar a redus condiția și sensul existenței sale la nevoile materiale, cultura devenind un fenomen de ornamentație și distracție, în cel mai bun caz de rafinament. Atunci când a încercat să depășească starea dată a gândit totul raportat la oameni, în colectivitate, nu raportat la un sistem de valori care ar satisface condiția și destinul său în ce are esențial și durabil. Etica modernă și-a tras substanța din întrecerea între oameni și a satisfăcut formele trecătoare ale modei, care au luat uneori caractere de absolut, absolutul relativului.

Cu cât omul și-a creat mai multe nevoi materiale și a existat numai pe dimensiunea socială, cu atât el a devenit mai puțin stăpân pe sine, cu atât a fost mai puțin liber. Spiritul său aparent elevat s'a redus și s'a debilitat. Cucerind tot mai mult în zonele periferice ale existenței și renunțând

la ceea ce îi era esențial, renunțând la ceea ce era definitoriu în folosul unor podoabe și artificii, el și-a pierdut adevărata frumusețe și tărie. Viața spirituală a omului a avut toate aparențele unei adevărate creșteri, dar în realitate s'a produs o sărăcire; lipsit de o cuprindere a întregului, de un principiu ordonator, supus unor date efemere, această viață nu a putut fi creștere organică, firească și logică deodată, ci o adunare, o adăugire cantitativă continuă. Atunci când a intervenit o ordonare, aceasta s'a produs printr'o constrângere care a redus la minimum cugețul și universul nostru moral; așa a apărut abstracționismul, o gravă maladie a secolului pe care îl trăim, mai gravă în politică decât în știință sau artă.

A fi o ființă complexă nu este în sine o stare rea, ci dimpotrivă. Omul este o astfel de ființă cu multiple dimensiuni și funcțiuni. De aceea natura lui implică o creștere organică, de mare amplitudine și profunzime, în primul rând a datelor esențiale, a stâlpilor vieții sale morale. Altfel ajungem la tipul omului modern contemporan nouă, omul redus și descentrat. Povara trufiei, povara propriilor creații ale omului, povara combinațiilor și construcțiilor utopice ale așa-zisului progres civilizator, apasă greu asupra lumii contemporane.

Omul de azi confundă complexitatea cu complicația; acesta este numele adevărat al stării sale interioare și sociale. De aceea este atât de greu de satisfăcut, de aceea este atât de nefericit. Omul despre care vorbim este mereu nemulțumit, mereu ridicat împotriva condițiilor existente și a vieții însăși.

În setea sa de progres și civilizație materială omul s'a

descentrat și risipit; dând o deosebită atenție unor condiții și aspirații situate la periferia naturii și destinului său, acest om s'a supus de bună voe unor condiții care și dacă existau nu-i aparțineau în mod esențial și definitiv; el s'a construit înfruntând legile ființei sale morale și spirituale. Sufletul său orgolios s'a împodobit nefiresc, a făcut operă de ornamentație și într'un efort disperat a luptat să iasă din făgașul destinului propriu, de om.

Pentru ca o înnoire să fie posibilă, omul trebuie să renunțe la poziția materialistă în fața lumii și vieții, să înlăture podoabele iluzorii ale modernismului pentru a-și putea regăsi echilibrul și fructifica datele originare esențiale fapturii sale.

Nu poate fi vorba de o renunțare la progres și nici de o întoarcere la „starea naturală” a unui Jean Jaques Rousseau, ci de o considerare și valorificare a ceea ce constituie fundamental și plural condiția noastră de oameni. Ce anume înseamnă pentru noi o întoarcere? Înseamnă renunțare la deruta materialistă care dezumanizează, renunțare la tot ceea ce duce la resentiment și negație. Ce înseamnă progres? Înseamnă dezvoltare, înseamnă creștere din sâmburele generator al ființei, înseamnă, în limita superioară, înflorire; aceasta înseamnă a fi om adevărat și întreg, a fi distins și civilizat: înflorire. Să ajungi să-ți exprimi esența, aceasta este scopul superiorității tale de om. Nu întoarce-te, deci, și nici oprire, ci creștere deplină și firească.

Aici se situează simplitatea; simplitatea este starea morală a omului ce se mișcă esențial și sincer. Simplitatea în etică, întocmai ca și în estetică, înseamnă linie mare, trăsătură esențială și definitivă. Liniile mari dau chipul fapturii, liniile mari constituie și aduc definirea.

Simplitatea ca stare morală este o stare originară a ideii de început, de principiu, adică de Dumnezeu. De aceea Biblia, cartea simplității și a permanențelor, ne vorbește de simplitate în legătură cu copilul și profetul.

Îndepărtând poverile podoabelor inutile, simplitatea dă omului echilibrul interior, îi dă putere și o mare stăpânire de sine. Omul simplu rămâne cu sine, curat și întreg, liber în fața elementelor adăugate, exterioare. Omul simplu trăiește viața în plin și esențial; o trăiește astfel pentru că rămâne în ea, nu în artificiu.

Simplitatea dă siguranță și certitudine interioară, dă putere de depășire a contingențelor și evită vițiul. Pe calea simplității omul se împlinește pentru că trăiește firesc și esențial.

Simplitatea este starea morală prin care o seamă de posibilități se deschid; firescul și armonia ei ne fac să experimentăm o stare plină de prospețime și înțeles, aceea a orizontului deschis. Sensul lucrurilor și al vieții este prins mai ușor și adevărat de către omul simplu decât de omul complicat, deoarece primul păstrează legătura directă cu izvoarele și are, totodată, puterea să distingă și să înțeleagă datele aparente și ascunse ale realității.

A fi simplu înseamnă a exista în viață și a exista în viață înseamnă a-i trăi și cuceri sensul; sensul vieții nu poate fi prins situându-ne în afara ei, mergând mânați de instincte sau călcând drumul artificiilor noastre mentale. Omul simplu trăiește imediatul înconjurător, dar cu ochii deschiși distanțelor mari ale lumii.

Prin aceste elemente și înfățișări ale simplității, înțelegem cum acela care trăiește cu adevărat în simplitate ajunge să

trăiască o viață de echilibru și armonie, de profundă umanitate. Ființa sa interioară, aparent mică, are dimensiuni neînțelese de acei ce judecă după criteriile cantitative exterioare ale lumii moderne. Eliberat de poveri inutile și periferice atât de copleșitoare lumii noastre, omul poate reuși să cucerească adâncimile condiției sale și să-și manifeste creator umanitatea; cugetul și fapta sa nu sânt legate de lucruri întâmplătoare, ci de datele sigure și semnificative ale vieții.

Bucuria trăirii în simplitate poate fi înțeleasă din libertatea și puterea de creație pe care o câștigă omul. Virtuos al simplității, omul există și se manifestă ca o făptură vie, originară, de o mare plinătate și echilibru interior, de o largă deschidere a spiritului către realizarea unei atitudini afirmative în fața vieții.

01 | LA VÂNAT DE OAMENI

De ce se urăsc oamenii? E atât necunoscut și atâta suferință legată de soarta noastră, încât legea de toate zilele ar trebui să fie numai dragostea și mângâierea.

De ce se chinue oamenii unii pe alții? N'au loc sub soare? Nu le ajunge pânza cerului? Sânt atât de grele păcatele ce ne apasă, încât ar trebui să lucrăm până la cea din urmă fărâma de putere pentru a înlătura urâtul ce ne desparte unii de alții.

E multă frumusețe în lume, dar oamenii orbi nu o văd. Înclinarea spre a face rău e atât de puternică, încât pentru a o învinge a fost nevoie de marea dragoste și jertfa Dumnezeului întrupat.

Sânt oameni sinceri și sânt oameni vicleni. E sfâșietor de trist să vezi cum între oameni, ca și între popoare, calea înșelăciunii dă pas înainte celor ce o folosesc.

Viața ne dă foarte des acest spectacol: omul bun, omul curat este vânatul celui viclean; acesta din urmă nu poate trăi fără pradă. Morala publică aduce laude și răsplătește fapta acestuia, faptă care nu are nici o deosebire față de aceea a unui lup fugărind o căprioară pe întinderile albe ale zăpezii. De ce stau oamenii la pândă și se vânează unii pe alții? De ce cred ei că au loc în lume numai atunci când dispăre altul? Locul tău, locul darurilor proprii nu ți-l poate lua nimeni; îl ai odată cu viața.

02 | OMUL „REALIST”

Omul „realist” este în genere înclinat să trăiască mai mult prezentul; prezentul care, fără un sens și o luptă a noastră, nu reprezintă nimic și care fuge; să-l trăiască prin toate

simțurile atât de rafinate de civilizația aceasta de care sânt atât de mândri.

A mânca bine, a îndrăgi femei frumoase, a fura și a exploata pe cei slabi, a dormi lenea unui trup obosit de senzații tari, a te închina icoanelor rotunde ale banului devenit în acest fel adevăratul Dumnezeu făcător de minuni, iată expresia unei vieți pentru care a trudit o lume întreagă de milenii.

Ce va fi mâine nu-l interesează pe acest om; poate să se frângă și osia cerului! Ce va fi mâine „vom trăi și vom vedea.” Totul trebuie consumat acum pe calea simțurilor însetate de puternice sguđuri, trebuie îndrumat către totala satisfacție a pământului uscat și nerodit din noi.

Gândurile mari, credințele, dorul unei vieți mai pure și mai frumoase sânt ale poezilor, ale vișătorilor; omul „realist” n'are ce face cu ele, nu le caută și nici nu le cultivă pentru că „nu umblă după himere.” Acest om îndobitocit de binele material, acest om al prezentului stors de sensuri, acest om își duce viața numai cu perdelele trase, închis, apăsător, căzut în propria sa întunecime.

Drama începe acolo unde prezența sa este activă. El reteză elanuri, compromite credințe, îngenunche frumoșea și omoară oamenia. El nu poate suferi altceva dincolo de ființa sa înrădăcinată atât de puternic într'un pământ care și el refuză să-l primească.

Omule mic, omule rău, omule dizolvant, de ce ești uneori atât de puternic?

03 | LIBERTĂȚI ȘI LIBERTATE

De veacuri omul suferă și luptă pentru libertate: libertatea

de cuget, de faptă, libertatea pentru darurile frumuseții și ale credinței.

O zădărnice cât muntele vieții. Omul trăiește mereu, trăiește dezgustător de plin toate libertățile făpturii sale căzute; trăiește libertatea desfrâului, a minciunii, a lenei și a furtului; libertatea tuturor păcatelor, libertatea care distruge, care schimbă viața într'o mlaștină unde cresc numai plante otrăvitoare.

Omul nu a înțeles și nici nu a făcut nimic pentru câștigarea adevăratei libertăți care este o condiție absolută a omenei. Libertatea nu poate fi găsită decât în inima ta; ea este o floare a spiritului. Nu căta în jurul tău ceea ce ai în tine. Sfarmă piatra ce acoperă aurul.

Libertatea este un dar al lui Dumnezeu. Libertatea nu poate fi decât interioară, nu poate fi decât dragostea și creația; libertatea este putere deschisă pajiștilor înflorite ale lui Dumnezeu.

Când omul apare, omul de conștiință și misiune, apare și libertatea. În acest caz libertatea nu este ceva formal și relativ, ci este ceva esențial și absolut. Împrejurul omului adevărat, în fapta și în cugetul său, în simțămintele care îl străbat, libertatea este o cale a vieții și a desăvârșirii, este o condiție a spiritualității și un semn al omului în rosturile sale mari.

04 | FORME ALE RĂSULUI

Sânt oameni care rîd în fața suferinței, suferința lor sau a altora. Rîsul în fața suferinței exprimă două naturi, deși are o singură înfățișare. Între cei ce rîd în fața încercărilor grele sânt deosebiri esențiale.